

POGŁADZIĆ (9) *vb pf*

o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

inf pogładzić (2). ◇ *fut* [2 sg pogładzisz.] ◇ 3 sg pogładzi (2). ◇ [3 pl pogładzą.] ◇ *praet* 3 sg m pogładził (3). ◇ 3 pl m pers pogładzili (1). ◇ [*imp* 2 sg pogładz. ◇ *con* 3 sg m by pogładził.] ◇ *part praet act* pogładziwszy (1).

Sł stp, Cn notuje, *Linde XVII w.*

1. Usunąć nierówności, chropowatości; *deglabrare Mącz; allevare, delevare, depolire, despumare, dolare, edolare, expolire, levare, levigare, polire, pumicare Cn* (3) : *Deglabrare, id est, depilare, Pogładźyć/ Porównać. Mącz 80c.*

pogładzić czego (1): Gdzie było chropowato/ gdzie mu kámién wádził/ Tego złóddziejki przemyśl nadobnie pogładził *KlonWor 21.*

[*pogładzić co czym: eriges ingentes lapides [...] et calce levigabis eos/ y wapnem pogladzyfz ye TomZbrudzBrul Deut 27/2.*]

[*pogładzić czym: á ná onę wilgość złoto kładź/ á bawełną przyciśń/ potym gdy wíchnie zębem pogładź/ a żimnym żelázem formuy co chcefz. SienHerb 586b.*]

Przen: Pogodzić, zbliżyć rzeczy przeciwne [co] (1) : Ignácycus iáśnie piífe/ y wyznawa/ iż fyn Boży/ nie iest onym Bogiem náde wízytko: á Kátolicy to twierdzą/ iż fyn tenże Bog co y Oćiec. To tu pirwízy z tych/ y niewiem/ iáko to X.K. pogładzi *NiemObr 122.*

a) [*Uspokoić, załatwić pomyślnie:*

Szereg: »pogładzić i uspokoić«: żeby to przód na K.J.Mci włożyć, co ich potkało od posłów, a prosić jako pana, aby on sam to z łaski swej pogładził i uspokoił, jako się jemu samemu najlepiej zdać będzie. *Diar 1566 19.*]

2. [*Posmarować:*

Zwrot: »pogładzić [co czym] po wierzchu«: Zerznąwfzy pniak miądfzy pogładz go po wierzchu miazgą teyże fkory *Cresc 1571 124.*]

3. *Unicestwić wiele, wielu* (6) :

a. *Usunąć, wymazać [czego (pl) czym]* (1) : áby fię do nich chrześćijánie w potrzebách fwych dla odkupienia grzechow Twoich/ ktorych fię dofyć wczynieniem fwym pogładzić lenili/ wćiekáli *ReszList 150.*

b. *Zniszczyć [wiele czego]* (1) : Lás fwey fzkodzie nie zrozumiał/ Człowiekowi toporzyfko dał: On więc siekierę náfadził/ A wiele lálá pogładził. *BierEz Rv.*

c. *Zabić, uśmiercić [kogo, co (żywotne) (pl)]* (4) : Potym Tatarzy ze wíchodu przyciągnąwfzy wízytki pogładzili y miafta poburzyli z grody *MiechGlab 39*; Yako Sará Ráguelowá corká/ którą był Tobiafz poiał/ y od ktorey Diabeł niemáło mężow pogładził/ dobrze fie była nye przepádła czáfu yednego/ od kłopotu á fráfunku *GliczKsiąż C2; BielKron 240v; [Glosy III nr 102/219; tedy one [mrówki] po drzewie káżąc wízytkie wašionki pogładzą. Cresc 1571 203, 394; HistTroj G7v].*

W charakterystycznych połączeniach: barzo wiele [kogo] pogładzić, niemáło [kogo], siła [kogo], wšytki ([wszytkie [co]]).

Zwrot: »pogładzić z świata« (1): Smutne ferce/ gniew częsty/ á rzadkie wefele: Po gładzi w krotce z światá/ ludzi bárzo wiele. *PaxLiz* B3.

[*W przen:*

Zwrot: »ręką swą pogładzić«: nie miło mu [*Achillesowi*] to było/ iż ták Hektor ręką fwą Grekow sílá pogładził. *HistTroj* H3.]

Synonimy: 1. pomuskać, popiłować, porownać; 2. namazać, nasmarować, natrzeć, pomazać, posmarować; 3.b. wyciąć, wyrąbać; c. pomordować, zabić.

Formacje współrdzenne cf GŁADZIĆ.

Cf **POGŁADZENIE**

MP